КОВТУНЕНКО
Юрій Володимирович
y.v.kovtunenko@opu.ua

к.е.н., доцент, Одеський національний політехнічний університет

БОЯРСЬКА
Альона Дмитрівна

магістр, Одеський національний політехнічний університет

КАВЕРІНА
Світлана Юріївна

магістр, Одеський національний політехнічний університет

УДК 658

АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ВАНТАЖНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

ANALYSIS OF STATUS AND TRENDS OF DEVELOPMENT OF THE TRUCK OF FREIGHT TRANSPORTATION

У статті проведено дослідження сучасного стану галузі вантажних перевезень в Україні. Проаналізовано обсяг перевезених вантажів за кожним видом транспорту та номенклатурою товарів за останні роки. Було виявлено ряд чинників, що істотно впливають на ефективність надання транспортних послуг, а також сформулювали шляхи вирішення існуючих проблем у даній сфері.

В статье проведено исследование современного состояния отрасли грузовых перевозок в Украине. Проанализированы объем перевезенных грузов по каждому виду транспорта и номенклатурой товаров за последние годы. Выявлено ряд факторов, существенно влияющих на эффективность предоставления транспортных услуг, а также сформулированы пути решения существующих проблем в данной сфере.

The article analyzes the current state of the freight transport industry in Ukraine. The volume of transported cargoes by each mode of transport and nomenclature of the goods for the last years has been analyzed. A number of factors have been identified that significantly affect the efficiency of transport services, as well as formulate solutions to existing problems in this area.

Ключові слова: *аналіз, вантажні перевезення, тенденції розвитку*

Ключевые слова: *анализ, грузовые перевозки, тенденции развития*

Keywords: *analysis, freight transportation, development tendencies*

ВСТУП

На сьогоднішній день економічне становище України характеризує значуще підвищення позиції транспорту, що забезпечує життєдіяльність населення, функціонування і розвиток економіки країни та можливість досягнення зовнішньоекономічних цілей при збереженні її обороноздатності. З допомогою даної галузі можливе покращення економічного стану країни, однак через нестачу новітніх вантажних машин та причепів, вантажної техніки для контейнерних перевезень, та автобусів і динаміки шляхів інших великогабаритних вантажів, що за власний технікними стандартами значно уступають європейським, дане покращення неможливе.

Лідируючі позиції займає перевезення вантажів автомобільним транспортом, через його високу маневреністю та достатню швидкість доставки вантажів.

Питанням, що стосуються проблем, та тенденцій розвитку транспортної галузі присвячені роботи таких українських та зарубіжних вчених, як О.П. Голиков, В.Г. Шинкаренко А.І. Абрамов, А.В. Вельможин, А.І. Воркут, Б.Л. Геронімус, Є.А. Жуков, В.Н. Іванов, В.Є. Канарчук, Л.В. Канторович, В.Н. та інші [1].

МЕТА РОБОТИ дослідження стану, проблем в сфері вантажних перевезень, а також визначення основних шляхів їх вирішення та основних тенденцій розвитку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Методологічною та інформаційною основою статті є наукові роботи, матеріали періодичних видань, ресурси Internet, нормативно-правові акти та методи структурно-логічного аналізу.

РЕЗУЛЬТАТИ

Робота автотранспортної служби в Україні робить суттєвий внесок у створення валової доданої вартості (ВДВ): за відомостями Державної служби статистики України, її частка накопичує 13%, а вартість основних засобів виробництва (за первинною оцінкою) – 35% валової ціни виробничого потенціалу країни, середньооблікова кількість штатних працівників галузі становить понад 935 тис. осіб [2].

На даний час автомобільна транспортна система України налічує більше 9,2 млн. транспортних засобів, у тому числі:

– 6,9 млн. легкових автомобілів;
– 250 тис. автобусів;
– 1,3 млн. вантажних автомобілів;
– понад 840 тис. од. мототранспорту.

У цілому, на ринку комерційних перевезень в цей час здійснюють підприємницьку діяльність майже 56,2 тис. перевізників, які в своїй діяльності використовують більш 154 тис. транспортних засобів.

Зокрема, в табл. 1 [2] представлено вантажооборот та кількість перевезених вантажів в січні – вересні 2017 року різними видами транспорту та розраховано процентне співвідношення до 2016 року аналогічного періоду.

Таблиця 1

Вантажні перевезення у січні-вересні 2017 р.

Вид транспорту	Вантажооборот		Перевезено вантажів	
	млн. т/км	у % до січня-вересня 2016 р.	млн. т	У % до січня-вересня 2016 р.
Транспорт всього	254286,7	108,1	467,0	102,8
залізничний	141522,8	103,2	250,9	99,2
автомобільний	29668,1	107,5	127,5	103,8
водний	3285,3	112,1	4,2	87,7
трубопровідний	79623,1	118,0	84,3	114,8
авіаційний	187,4	115,5	0,1	104,1

У ході аналізу транспорту, на якому відбуваються вантажні перевезення, виявилось що автомобільний транспорт займає друге місце в вантажоперевезенні, вступаючи позиції залізничному.

Вантажооборот в 2017 р. автомобільного транспорту збільшився на 3,2%, проте вага перевезених вантажів зменшилась на 0,8%. Це свідчить про те що більшість підприємств не перевантажують автомобілі для більш кращої маневреності.

Для більш детального розгляду економічної ситуації даної галузі, розглянемо перевезення вантажів за кожним видом транспорту за останні 5 років та прослідкуємо динаміку (табл. 2).

З даних табл. 2 можна прослідкувати негативну динаміку розвитку галузі вантажних перевезень за всіма видами транспорту (окрім річкового). Причиною цього погіршення вважається складний економічних та соціальний стан країни з 2012 р. що призвів до зменшення обсягів виробництва та дещо зменшення території, погіршення стану доріг, що в свою чергу являється наслідком зменшення необхідності в вантажних перевезень в країні та за її межами. Проте, у 2016 р. прослідковується позитивна динаміка вантажних перевезень річковим, автомобільним, авіаційним та трубопровідним шляхом, за рахунок зменшення перевезень залізничним та морським транспортом. У табл. 3 розглянуто склад вантажу та його питома вага в загальній структурі.

З даних табл. 3 видно, що найбільша питома вага в загальній структурі вантажних перевезень складають такі види товару:

– продукція сільського господарства (11,69%), а саме зернові культури (8,74%);

– продукція добувної промисловості (37,99%), більшість частина яких відправляються за кордони (78,77%);

– харчові продукти (11,5%);

– неметалева мінеральна продукція (6,65%);

– інші вантажі що не віднесені до попередніх угрупувань (10,3%).

Одним із головних недоліків, що не дає в повному обсязі розвиватися галузі вантажних перевезень в Україні є недостатньо якісним транспортно-експлуатаційний стан автомобільних доріг України.

В Україні більшість автомобільних шляхів не відповідають європейським стандартам, через що держава щорічно втрачає близько 32 млрд. грн. Необхідно ремонт не менше 6 тис. км. автобанів із загальними витратами як мінімум 30 млрд. дол.

Таблиця 2

Перевезення вантажів за видами транспорту, тис. тон

Рік	залізничний	Δ	морський	Δ	річковий	Δ	автомобільний	Δ	авіаційний	Δ	трубопровідний	Δ
2012	457454,5	-	3457,5	-	4294,7	-	1259697,7	-	122,6	-	128439,8	-
2013	443601,5	-13853	3428,1	-29,4	2840,5	-1454,2	1260767,5	1069,8	99,2	-23,4	125941,1	-2498,7
2014	386276,5	-57325	2805,3	-622,8	3144,8	304,3	1131312,7	-129455	78,6	-20,6	99679,5	-26262
2015	349994,8	-36281,7	3291,6	486,3	3155,5	10,7	1020604	-110709	69,1	-9,5	97231,5	-2448
2016	343433,5	-6561,3	3032,5	-259,1	3641,8	486,3	1085663,4	65059,4	74,3	5,2	106729,2	9497,7

Таблиця 3

Склад вантажу

Склад вантажу	Перевезено вантажів – усього млн. т.	Питома вага %	З них у міжнародному сполученні млн. т.	Питома вага %
1	2	3	4	5
Усього	57916,62	100,00	3384,16	100,00
Продукція сільського господарства, мисливства та лісового господарства;	6772,48	11,69	272,79	8,06
– зернові	5063,25	8,74	64,21	1,90
– картопля	27,93	0,05	1,60	0,05
– цукрові буряки	11,24	0,02	-	-
– інші свіжі овочі та фрукти	131,33	0,23	46,99	1,39
– продукція лісового господарства та лісозаготівель	357,12	0,62	83,02	2,45
– живі рослини та квіти	5,85	0,01	2,70	0,08
– інша продукція рослинного походження	902,79	1,56	55,30	1,63
– живі тварини	3,50	0,01	0,74	0,02
– сире коров’яче, овече й козяче молоко	206,56	0,36	0,08	0,00
– інша сировина тваринного походження	31,14	0,05	6,15	0,18
– риба та інша продукція рибальства	31,77	0,05	12,00	0,35
Кам’яне і буре вугілля; сира нафта та природний газ	1435,26	2,48	12,97	0,38
Руди металеві та інша продукція добувної промисловості	22002,61	37,99	78,77	2,33
Харчові продукти, напої та тютюнові вироби	6658,67	11,50	495,53	14,64
Текстиль та вироби текстильні; шкіра та вироби зі шкіри	237,32	0,41	33,40	0,99
Деревина та вироби з деревини та корка	1842,14	3,18	414,08	12,24
Кокс і продукти нафтоперероблення	2303,80	3,98	58,42	1,73
Речовини та продукти хімічні, волокна штучні та синтетичні; гумові вироби	780,68	1,35	243,63	7,20
Продукція мінеральна неметалева інша	3852,13	6,65	244,11	7,21
Основні метали; готові металеві вироби, крім машин і устаткування	1503,11	2,60	238,37	7,04
Машини й устаткування, не віднесені до інших угруповань	1105,19	1,91	232,73	6,88
Транспортні засоби	183,53	0,32	85,39	2,52
Меблі; інші промислові товари, не віднесені до інших угруповань	798,89	1,38	239,29	7,07
Вторинна сировина; комунальні та інші відходи	1491,78	2,58	14,63	0,43
Пошта, поштові відправлення	340,78	0,59	1,33	0,04
Устаткування і матеріали, що їх використовують при трансп. вантажів	150,30	0,26	38,27	1,13
Вантажі, що їх транспортують у зв'язку із переїздом (переміщенням)	18,78	0,03	2,31	0,07

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5
Групові вантажі: група різних видів вантажів, що їх перевозять разом	471,24	0,81	66,40	1,96
Інші види вантажів, не віднесені до попередніх угруповань	5967,93	10,30	611,7	18,08

ВИСНОВКИ

Автомобілі беруть участь у вантажообігу всіх галузей народного господарства, забезпечуючи доставку всіх видів сировини, матеріалів, товарів і обладнання на території України та за її межами [3-8]. Від якості роботи автомобільного транспорту залежить перш за все: організація безперебійної торгівлі і задоволення потреб населення; рівень рентабельності торгівлі, громадського харчування, заготівель і виробничої діяльності; забезпечення необхідного обсягу товарообороту.

Шляхами вирішення проблем та покращення системи автомобільних перевезень є: вдосконалення системи управління та контролю вантажних перевезень; застосування жорсткої системи ліцензування; забезпечення якісних умов виходу на ринок; підвищення рівня безпеки перевезень пасажирів та вантажів; створення єдиної комплексної системи управління дорожньо-транспортною безпекою; надання послуг з технічного обслуговування та ремонту транспортних засобів, перевезення пасажирів та вантажів; державне фінансування; притягнення коштів страхових організацій; наявність кваліфікованих кадрів; застосування раціональних методів перевезення.

Список використаних джерел

1. Підлісний П.І. Стан та тенденції розвитку змішаних вантажних перевезень / П.І. Підлісний, А.М. Брайковська // Зб. наук. пр.; ДЕТУТ: «Економіка та управління». – Вип. 19. – К.: ДЕТУТ, 2012. – С. 7-15

2. Офіційний сайт державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/.

3. Ковтуненко Ю.В. Облік витрат на експлуатацію, ремонт та технічне обслуговування вантажного транспорту / Ю.В. Ковтуненко, Ю.І. Оркуш // Мат. Дев'ятої Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України». – Одеса: ОНПУ, 2015. – С. 50-51.

4. Ананська М.О. Методичні засади формування собівартості та ціни перевезень автотранспортних підприємств / М.О. Ананська, М.І. Зіновєєва // Мат. VII Міжн. наук.-практ. конф. «Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті». – 2016. – С. 6-8.

5. Ковтуненко Ю.В. Економічна сутність витрат на експлуатацію, ремонт та технічне обслуговування автомобільного транспорту / Ю.В. Ковтуненко, Ю.І. Оркуш, Д.Д. Присакар // Мат. III Між. наук.-практ. конф. «Проблеми забезпечення економічного розвитку промислових підприємств». Том 1. – Одеса, ОНПУ, 2015. – С. 171-172.

6. Yu.V. Kovtunenko Economic analysis and its importance in the management of enterprise [Електронний ресурс] / Yu.V. Kovtunenko, A.O. Valyanskaya, K.O. Miroshnykova // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2017. – № 1 (29). – С. 80-85. – Режим доступу: http://economics.opu.ua/files/archive/2017/n1.html79.

7. Ковтуненко Ю.В. Методичні основи аналізу фінансового стану промислового підприємства / Ю.В. Ковтуненко / Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – №8/2. – С.40-41

8. Ковтуненко К.В. Економічне оцінювання інноваційної діяльності промислового підприємства: своєчасність процесу та достовірність результату: [моногр.] / К.В. Ковтуненко, Л.П. Шацкова. – Одеса: ФОП Бондаренко М.О., 2015. – 254 с.